

Hvordan går det med Amanda? – Eli Saslow. Washington Post

En fortælling om sandhed og løgn i et USA på stoffer

https://www.washingtonpost.com/sf/national/2016/07/23/numb/?utm_term=.0309bc616833

FARMINGTON HILLS, Michigan

Hun havde allerede klaret sig igennem en sidste nat alene under motorvejsbroen, gennem opkast, abstinenser og koldfeber, gennem en heroinhungren så intens, at hun havde skrabet gulvet på toilettet på jagt efter mere. Det var nu 12 dage siden, at Amanda Wendler sidst havde indtaget nogen form for narkotika – det var hendes rekord i årevis. "Klar i blikket og ædru", stod der i en rapport fra en rusmiddelbehandler, og derfor var Amanda på 31 nu flyttet hjem til sin mor for at påbegynde det stadium i behandlingen, som hun frygtede mest.

"Er det her virkelig alt, hvad jeg ejer?" spurgte hun, mens hun stod sammen med sin mor i garagen til deres lille ejerbolig og dannede sig et overblik over sine ting. Der var nogle få affaldssække fulde af tøj. Der var en hærgnet kommode, hun havde sat på lager, før hun første gang flyttede ind i et forladt hus.

"Hvor er min gode makeup henne?" spurgte Amanda.

"Måske har du pantsat den sammen med smykkerne," sagde hendes mor, Libby Alexander.

"Hvad med alle mine sko?"

"Altså mener du virkelig det?" spurgte Libby. "Ved du overhovedet, hvor mange par sko du har mistet eller solgt?"

Amanda tændte en cigaret og satte sig i en plastikstol, som stod klemt inde mellem kattermaden og genbrugsbeholderne i garagen, som var det eneste sted, hvor hun havde lov til at ryge. Det var niende gang, hun havde klaret sig igennem mindst en uge uden misbrug. Hun havde tilbragt et helt årti med forgæves at forsøge at blive stoffri, og engang havde en terapeut bedt hende lave en liste over, hvad der triggede hendes tilbagefald. "Kedsomhed, ensomhed, uro, fortrydelse, skam, at se hvordan jeg ikke er kommet ud af stedet uden stofferne," havde hun skrevet.

Hun havde ikke noget arbejde, hun havde ikke gjort gymnasiet færdigt, hun havde ingen bil og ingen andre penge end dem, som hendes mor gav hende til cigaretter og den kaffeinholdige læskedrik Mountain Dew. Nogle dage tidligere havde en tandlæge trukket alle hendes 28 tænder ud – de var rådnet op efter års forsømmelse. Det var en uge siden, at hun havde set sine niårige tvillingedrenge, som boede hos deres far i en nærliggende forstad, og de fleste tekstbeskeder, hun modtog på telefonen, kom fra en dealer, som prøvede på at lokke hende med gratis eksemplarer: "Jeg har smagsprøver," havde han lige skrevet. "Skynd dig at finde mig. De ryger hurtigt."

I det narkotikaafhængige USA anno 2016 er der masser af måder at måle smerten, længslen og desperationen, som efter sigende driver en opiatepidemi af historiske dimensioner: 350 mennesker begynder på heroin hver dag, vurderer centrene for sygdomskontrol og sygdomsforebyggelse. Hver dag er der 4.105 nye narkorelaterede besøg på skadestuen og 79 døde. Overdoser er blevet den førende

årsag til dødsulykker i USA – narkoen dræber flere end våbnene, trafikken og selvmordene. Heroinmisbruget er firdoblet i løbet af det sidste årti. De fleste misbrugere ryger på heroin via smertestillende receptmedicin, og lægerne udskriver nu mere end 200 millioner opiatrecepter hvert år.

Men de tal, der betyder mest for en kronisk misbruger, er, hvor svært det er at blive stoffri. Tilbagefaldsraten for heroin er hele 97 procent ifølge flere undersøgelser. Den gennemsnitlige heroinnarkoman dør af en overdosis i løbet af ti års aktivt misbrug; og det var så længe, Amanda havde været afhængig.

Hun troede på, at den eneste måde, hun kunne holde sig ædru, var ved at fjerne muligheden for at blive påvirket, så hun havde besluttet sig for at prøve en af de nyeste behandlingsformer. Én gang om måneden fik hun et skud med et medikament, der hed Revia. Det blokerede for opioidernes virkning på hjernen og dermed for muligheden af at blive høj. Men injektionen havde farlige bivirkninger, hvis hun stadig havde stoffer i kroppen. Lægerne havde fortalt hende, at først var hun nødt til at bestå en narkotikatest, som krævede, at hun var clean i mindst 14 dage. Der var fire dage til hendes aftale på klinikken.

"Du kan snart få vejret igen. Du kan begynde at få dit liv tilbage," sagde Libby. "Det er alt sammen kun nogle dage væk."

"Dagene varer for evigt," sagde Amanda. "Har du nogen anelse om, hvor hårdt det er bare at klare sig igennem et minut?"

Hun havde forsøgt at holde sig selv beskæftiget med malebøger og spil på telefonen – hvad som helst der kunne holde hendes hænder beskæftigede. Nu samlede hun et håndspejl op og gav sig til at rette sin makeup for anden gang den formiddag, skønt hun ikke havde forladt hjemmet i flere dage. Hun havde arbejdet som model i gymnasiet, men nu var hendes tandgummer hævede og hendes arme fulde af nålemærker. Hun trak ned i trøjeærmerne og lagde spejlet væk. Skam var en trigger. Fortrydelse var en trigger.

Hun tog sin telefon og kiggede på den seneste besked fra dealeren. Hun spekulerede på, om hendes mor stadig låste bilnøglerne inde i et pengeskab. Hun overvejede, om hun mon kunne få et lift ud til Southwest Detroit for at hente en sidste tidollarspose. Hun tænkte på ekstasen, når stoffet kom ind i blodbanen, på den snurren i hele kroppen, som startede i hænderne og løb ind brystkassen og fjernede al følelse af smerte og frygt, sorg og uro og oplevelsen af fiasko, indtil denne snurren standsede, og det eneste, der blev tilbage, var en lykkelig følelseløshed med timevis af ingenting.

Bare ét minut, hun kunne godt klare et enkelt minut mere. Hun så en video på mobiltelefonen. Hun ordnede sin neglelak og tændte en cigaret mere. Libby kom tilbage i garagen og kom ved et uheld til at sætte den tyverialarm i gang, som hun havde fået sat op nogle år tidligere, efter at Amanda havde hjulpet en kæreste med at stjæle for 5.000 dollars guitarer fra Libbys mand.

"Jeg hader den lyd," sagde Amanda. "Den minder mig om det hele. Den er en trigger."

"Det er jeg ked af," sagde Libby. "Men det er altså vores virkelighed."

"Det ved jeg godt," sagde Amanda. "Virkeligheden er en trigger."

Deres hjem lå gemt af vejen i en lille bebyggelse omgivet af fyrretræer og var

mestendels beboet af pensionister. Her var ingen høje lyde, ingen der stemte dørklokker, ingen uautoriserede besøgende slap forbi vagtskuret efter klokken otte om aftenen. Libby befandt sig som regel i stuen med fjernsynet på lydløs. Amandas stedfar var inde på kontoret og spille onlineskak. Stedet var så stille, at Amanda kunne sidde i garagen og høre uret tikke. Der var 72 timer til behandlingen. 71. 70.

”Jeg klarer det aldrig,” sagde hun. Hun svedte og pillede ved sine neglebånd, og da hun sagde til sin mor, at hun måske kendte nogle klinikker, hvor hun kunne komme i gang med behandlingen med det samme, gik Libby med til at køre hende.

De kørte gennem pendlerområderne ind i forstæderne og videre ind i storbyen. Libby stak sin taske ned langs siden ved bildøren, hvor Amanda ikke ville kunne nå den. Amandas mor holdt dørene låst, mens hun kørte, og hulede sin hånd omkring bilnøglerne med tanke på dengang, Amanda havde taget dem ud af tændingen og nægtet at give sin mor dem tilbage, før hun fik penge til stoffer. Libby havde taget fri fra sit arbejde på en skønhedsklinik det meste af sidste uge, fordi hun var bange for, hvad der kunne ske, hvis hun lod Amanda være alene.

Amanda sad i passagersædet og stirrede ud ad vinduet, da de kom ind i det sydøstlige Detroit, forbi de tilgroede grunde og forfaldne huse, hvor hun havde tilbragt så stor en del af sit liv som voksen. Hendes første opioider havde været en recept på 120 piller, som en læge havde givet hende for at behandle en ikke særligt alvorlig snescooterskade i gymnasiet. Pillerne havde jaget både smerten og vreden over forældrenes skilsmisse på flugt, hendes depression og ADHD og usikkerhed, og snart var hun ved at opgive gymnasiet og i gang med at blive stadig mere medicinafhængig.

Bare en enkelt pille eller to for at klare sig igennem endnu en arbejdsdag hos den pantelåner, hvor hun stod bag skranken og gav misbrugerne deres 25-dollarlån. Bare lige to piller til for at få tiden til at gå med at se fjernsyn, mens hendes mand var ude på vejene som langturschauffør. Bare tre-fire piller for at komme i gang om morgenen, når tvillingerne skulle have mad, og hun sang for dem og gav dem mad igen, og når hun sad og legede med dem hele dagen i en ensom campingvogn ude i Macomb-distriktet.

Bare fem piller til, når det begyndte at føles, som om hun var ved kløjs i sit liv, fraskilt som 24-årig og allerede strandet i en blindgyde. Bare en dosis hver femte eller sjette time i løbet af dagen for at mildne støjen i hendes hoved, så hvorfor var hun ikke følelsesløs? Hvorfor var 15 piller hver dag ikke nok?

Hvis bare der var noget, der var billigere og stærkere, og så i 2012 var der en kæreste, som præsenterede hende for heroin, og hun havde skudt det ind i en blodåre i underarmen to gange i døgnet lige siden.

Nu kørte de forbi narkobulerne med brædder for vinduerne, hvor hun havde mødtes med dealerne og lært, hvordan hun købte en pose til ti dollars, indtil hendes tolerancetærskel steg, og hun fik brug for fem-seks poser om dagen. De fortsatte forbi et hushjørne, hvor hun plejede at tigge, og forbi de forladte huse, hvor hun havde lært at blotlægge kobbertråd og sælge det til skrot. Forbi landevejshotellet, hvor hun havde arbejdet fra klokken fire om morgenen til klokken fire om eftermiddagen og havde taget stoffer før og efter hvert skift som den eneste rengøringsdame i de 31 værelser, som blev lejet ud tre timer ad gangen, og de

bedste drikkepenge var de stoffer, som kunderne efterlod.

De kørte videre forbi et forfaldent højhus og så forbi en lille viktoriansk villa med smadrede vinduer. Den mindede Amanda om et tomt hus, hun havde boet besat i et stykke tid sammen med et dusin andre misbrugere, et rottebefængt sted uden varme og elektricitet. Hun havde forsøgt at få det til at føles som et hjem, hun havde skrubbet gulvene med rengøringsmiddel og hængt en krans af julestjerner på den barrikaderede soveværelsesdør. Hun havde mødt en pige i huset, der var blevet som en lillesøster for hende – en teenager fra Tennessee, der var stukket af hjemmefra og altid tog for meget narko på en gang og konstant risikerede en overdosis.

"Jeg vil finde Sammy," sagde Amanda nu og vendte sig om mod sin mor.

"Hvad for noget? Hvem er nu det?" spurgte Libby. "Jeg troede, vi skulle finde en klinik?"

"Det her er vigtigere," sagde Amanda og begyndte at forklare, at Sammy mindede hende om hende selv, og at de havde taget hånd om hinanden i det forladte hus. "Hvis hun ser, at jeg klarer mig godt, så kan jeg måske overtale hende til at tage på afvænningsklinik."

"Du kan lige vove på at sige det for at snyde mig," sagde Libby, men hun kunne godt huske den side af datteren fra før, hun blev afhængig: uselvisk, beslutsom og foretagsom. Nogle gange lagde Amanda sneget lidt ekstra penge med i lånene til de desperate kunder hos pantelåneren. Måske ville det være godt for hendes selvtillid at hjælpe nogen.

"Godt så," sagde Libby. "Hvilken vej skal vi?" "Derover," sagde Amanda og pegede på en toetagesbygning uden vinduer og døre og med affaldet væltende ud fra indkørslen. Libby holdt ind til siden, og Amanda sprang ud. "Hvor længe tager det?" spurgte Libby. "Ikke ret længe," svarede Amanda og forvandt ind i bygningen.

Libby trommede med hånden på rattet og stirrede ud ad vinduet. Hun kunne se en sovepose og en sprøjte ovre ved indgangen til bygningen. Hun så noget bevæge sig på anden sal. "Kom nu, kom nu," sagde hun for sig selv, indtil Amanda trådte ud af bygningen et minuts tid senere. "Der var hun ikke," sagde Amanda. "Prøv det næste hus." Og så kørte Libby videre til det næste faldefærdige hus, hvor nogle mennesker sad ude på verandaen, og andre gik frem og tilbage udenfor. En af mændene vinkede til Amanda. "Jeg er tilbage om et øjeblik," sagde hun til Libby og skyndte sig ud af bilen.

Libby kastede et blik på uret på instrumentbrættet og tænkte på alle de andre gange, hun havde set Amanda forsvinde. Engang havde hendes datter stjålet hendes bil og var stukket af i en uge. En anden gang var Amanda gået ud for at købe Mountain Dew og havde ringet nogle dage senere fra Florida. "Giv slip og læg det i Guds hænder," var det råd, som nogle af de andre mødre plejede at give på møderne i Nar-Anon-gruppen for pårørende til rusmiddelmisbrugere, men i stedet havde Libby taget på af bare stress, hun havde udviklet søvnløshed og var begyndt at tabe håret. Hvor mange gange havde hun ikke udfyldt en politianmeldelse om, at hendes datter var forsvundet? Hvor tit havde hun ikke ringet til politistationen og derpå rundt til hospitalerne og til lighuset for at spørge efter en ukendt kvinde og beskrive Amandas modermærker og hendes Wild At Heart- tatovering ...

"Det var dumt at komme her. Det var en fejltagelse," sagde hun nu og hamrede sin knyttede hånd mod rattet.

Hun så efter, om hun havde sine nøgler. Hun mærkede efter, om hun havde sin pung. Det hele var der, men Amanda havde været væk i syv minutter nu. Libby sendte hende en tekstbesked.

"Det her tegner altså ikke godt," skrev hun.

"Jeg skal lige til at gå igen," svarede Amanda.

Libby kørte rundt om blokken og standsede tættere på huset. Hun så en mand grave i sine lommer. Hun så andre mennesker gå hen til ham med penge parat. 12 minutter havde Amanda været væk nu. Libby kørte en tur mere rundt om blokken, hun trommede med hænderne på rattet, mens forskellige scenarier susede gennem hovedet på hende. Tog Amanda stoffer igen? Hvor havde hun fået pengene fra? Hvad havde hun gjort for at få fat i dem?

Hun mærkede igen efter, om hun havde sin pung. Hun tjekkede igen, om hun havde sine nøgler.

"Du tager pis på mig," skrev hun til Amanda, men hun fik ikke noget svar.

"Kom nu," skrev hun. Stadig intet svar.

"Jeg gider bare ikke det her én gang til."

"Kom ud lige nu!"

Hun begyndte at køre rundt om blokken en tredje gang, og pludselig fik hun øje på Amanda, som kom hen ad fortovet og åbnede bildøren ind til passagersædet.

"Hvad fanden har du gang i?" spurgte Libby.

"Hvad mener du?"

"Hvor helvede har du været? Hvor er hende Sammy?"

"Jeg fandt hende, og vi ringede til hendes forældre, men hun besluttede, at hun ikke ville have hjælp," sagde Amanda. For at bevise det rakte hun Libby sin telefon og viste hende den syv minutter lange samtale til et telefonnummer i Tennessee.

"Var det bare det, du skulle?" spurgte Libby og stirrede på sin datter. Amandas øjne var klare, hendes hænder rolige. Hun så ud, ligesom hun havde gjort, da hun forlod bilen. Der dør 79 opiatnarkomaner hver dag i Amerika, men hendes datter ville ikke være iblandt dem i dag. Der var 97 % risiko for tilbagefald, men lige nu så Amanda clean ud.

"Godt," sagde Libby. "Lad os så se at komme væk herfra."

Oversat fra amerikansk af Sara Høyrup